

CUMHURİYETİN
İKİNCİ YÜZYILINDA

CHP ENERJİ POLİTİKALARI

CUMHURİYETİN
İKİNCİ YÜZYILINDA
CHP
ENERJİ
POLİTİKALARI

CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINDA CHP ENERJİ POLİTİKALARI

Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları

1. Baskı, Ankara, Kasım 2022

BASKI VE CİLT: MİKİ MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ

Matbaacılar Sitesi 1516/1 CaddeNo: 27 İvedik / Ankara

Telefon : 0 (312) 395 21 28

Bu kitabın tüm hakları saklıdır.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme Cumhuriyet Halk Partisi'nden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları

Adres:

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi, Anadolu Bulvarı No:12 Söğütözü, Ankara

Telefon : +90 (312) 207 40 00

Faks : +90 (312) 207 40 39

Bu yayın, %100 geri dönüşümden elde edilen kağıda basılmıştır.

Bir ulusun asker ordusu ne kadar güçlü olursa olsun, kazandığı zafer ne kadar yüce olursa olsun, bir ulus ilim ordusuna sahip değilse, savaş meydanlarında kazanılmış zaferlerin sonu olacaktır.

Bu nedenle bir an önce büyük, mükemmel bir ilim ordusuna sahip olma zorunluluğu vardır.

K. Atatürk

Önsöz	11
Yönetici Özeti	15
6 Ana İlke, 6 Tema, 6 Sektör, 6 Yeni Kurum	19
6 Ana İlke	21
6 Tema	22
6 Sektör	23
6 Yeni Kurum	24
Güçlü Yönetişim	25
İlke 1	27
Enerji Yoksulluğunu Gözeten ve Halkın Enerjiye Rahat Ulaşımını Sağlayacak Kamu Politikaları	
İlke 2	29
Kamunun Enerji Politikalarındaki Rolünün Yeniden Yapılanması	
İlke 3	33
Enerji Arz Güvenliğini Önemseyen Piyasa Yapısı	
İlke 4	37
Çevreyi Koruyan Enerji Kaynakları, Düşük Karbon Teknolojiler	
İlke 5	41
Türkiye'nin Enerji Dönüşümü: İklim Değişikliği ve Çevre	
İlke 6	45
Enerji Dönüşümü ve İklim Değişikliğinin Finansmanı	
Güçlü Yönetişim:	49
Enerji Yönetiminde Yeni Vizyon	
Projeler	51
Proje 1	53
Enerji Sektöründe "Sıfır Bürokrasi"	
Proje 2	54
2030 Yılına Yenilenebilir Enerjide Büyük Atılımlarla Gireceğiz	
Proje 3	57
Yeni Bir Sektör Doğuyor: Güneşi Depolayacağız	
Proje 4	59
Doğa Dostu Olmayan HES'lere Güneşli Çözüm!	

Proje 5	60
Bir Taşla İki Kuş: HES'lerle Hem Sudan Hem Güneşten Elektrik Üretilecek	
Proje 6	61
Yerinde Üret Yerinde Tüket: Maksimum Dağıtık Enerji	
Proje 7	62
Kömürden Güneşle-Rüzgarla Çıkış	
Proje 8	63
En Ucuz En Temiz Enerji: Enerji Tasarrufu ve Enerji Verimliliği	
Proje 9	67
Sosyal Enerji Fonu (SEF)	
Proje 10	68
Çiftçiye Bedava Elektrik ve Kırmızı (Vergisiz) Mazot	
Proje 11	70
İklim Bankası	
Proje 12	72
Yeşil Hidrojen	
Proje 13	73
Güneş ve Rüzgar Enerjisi Teknoloji Ofisi	
Proje 14	74
Karbon Rezerv Merkezi	
Proje 15	75
Altyapısı Tamamlanmış, Herkes İçin Ucuz ve Yüzde 100 Yerli Elektrikli Otomobil	
Proje 16	76
Yeni Doğalgaz Politikası	
Kısa Vadeli Aksiyonlar	79
90 Gün	81
180 Gün	83
365 Gün	84
Sürdürülebilir Madencilik:	
Önce İnsan - Önce Çevre	87

ÖNSÖZ

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye'nin kurtuluşundan kuruluşuna bütün krizlerinde milletine hep bir çıkış yolu göstermiş ve halkın umudu olmuştur. Vatandaşlarımız, bugün sadece ekonomik buhranın değil, aynı zamanda enerji buhranının, demokrasi krizlerinin, yönetim krizlerinin pençesinde hayat mücadelesi veriyor.

Halkın umudu olan Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye'yi nasıl demokratik ortama taşıyacağını, bu krizlerden nasıl çıkılacağını İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamesi ile ortaya koymuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamesi ilkeleri ışığında bakıldığında enerjiye erişim temel bir insan hakkıdır.

Temelsiz, mesnetsiz ekonomi politikaları, beraberinde de yanlış, plansız, öngörüsüz ve dışa bağımlı enerji politikaları ile vatandaşlarımıza yaşatılan enerji buhranı vatandaşlarımızın temel bir insan haklarından biri olan enerjiye erişimi sınırlamıştır.

Ekonomik bağımsızlığımızın yanı sıra enerjide de bağımsızlığımız tehlike altındadır.

Vatandaşlarımız enerji yoksulluğunun tehdidi altındadır.

Hiç kimse umutsuzluğa kapılmasın!

Enerji yoksulluğunu gözeten ve halkın enerjiye rahat ulaşımını sağlayacağız. Enerji kurumsallığını hem kamu hem de özel sektör tarafında geliştirecek beraberinde Türkiye'yi dünyada hızla değişen-dönüşen enerji düzlemini yakalayacak güçlü enerji yönetişim sahibi yapacağız.

Cumhuriyetin İkinci Yüzyılına girerken, bizleri önce 2030 daha sonra 2050'lere taşıyacak olan enerji politikalarımız; **güvenilir, ulaşılabilir, ödenebilir, kaliteli, yeterli, çevreyle dost, sürdürülebilir** şekilde önceliğimiz olacaktır.

Kimse ne soğukta ne de karanlıkta kalacak...

Birimiz karanlıktaysak, hiçbirimiz aydınlıkta değiliz...

kemal
fılıncıdaroğlu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Güvenilir, ulaşılabilir, ödenebilir, kaliteli, yeterli, çevreyle dost ve sürdürülebilir şekilde enerjiye erişim temel bir insan hakkıdır. Türkiye bilinçli uygulanan yanlış politikalar ile fakirleştirilmiş, gelir dağılımında adalet ve eşitlik daha da bozulmuş ve orta gelirli sınıf yok olmuştur. Yaşanılan yüksek enflasyon ile **halk yoksullaştırılmıştır**.

Halkın gelir seviyesi yükselinceye kadar kamunun enerji politikalarında daha fazla inisiyatif alması zaruri hale gelmiştir. Fiyat, arz güvenliği ve yeşil enerji dönüşümü arasında geniş kitlelerin satın alma gücünü de dikkate alan enerji politikalarının yeniden tesis edilmesi bir zorunluluk olmuştur.

Cumhuriyetin İkinci Yüzyılına girerken, bizleri önce 2030 daha sonra 2050'lere taşıyacak olan Enerji Politikamızı; **6 Ana İlke, 6 Tema, 6 Sektör, 16 Proje** ve **Güçlü Yönetişim** vizyonu ile kuracağız:

Türkiye'nin son 20 yıllık enerji stratejisi, "**Yerli ve Milli Kaynakların Kullanım tercihiyle**" yola çıkılmasına rağmen Yerli ve Milli Kaynaklar için yeterli adımlar atılmamış, emisyonlar azaltılmamış, ağırlıklı olarak öngörü ve stratejik planlamadan uzak YEKDEM, YEKA ve Kapasite Mekanizma uygulamaları ile **ülke kaynakları heba edilmiştir**... Sonuç olarak hem enerji üreticileri hem hane halkı, esnaf ve sanayici için sürdürülebilir olmayan, enerji faturasını ödemekte zorlanan bir enerji görüntüsü gerçeği ile karşı karşıya kalınmıştır.

Enerji arz güvenliğini sağlamak, enerjide yeşil dönüşümü gerçekleştirmek ve oluşan enerji yoksulluğunu aşmak ve enerjide yeni bir dönemi başlatabilmek için enerji politikalarının yeniden tasarlamak ve enerji kaynaklarını çeşitlendirmek bir zorunluluk haline gelmiştir. Bununla birlikte; özellikle son dönemde Rusya-Ukrayna özelinde yaşanan savaş hali ve Batı ülkelerinin ambargolar ve enerji bağımsızlığı için daha fazla ulusal kaynak kullanımı olarak tezahür eden kapsamlı ve dramatik politika değişiklikleri jeopolitik faktörleri ve tedarik zincirlerini de dikkatle yönetilmesi gereken bir risk ve kısıt alanı olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Enerjide kaynak çeşitliliği de enerji arz güvenliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Nükleer konusunda ülke olarak gerekli teknik bilgi, tecrübe ve donanımına sahip olduktan sonra güvenlik şartları sağlanmış, ülkemizin mühendis ve teknik ekiplerinin kontrolünde ve ülke olarak bizim sahip olacağımız nükleer santrallerde alternatif enerji kaynağı olabilir. Dünyada Paris İklim Hedeflerinin enerji arz güvenliğini sıkıntıya girilmeden sağlanabilmesi için son bir yıl içinde küçük kapasiteli nükleer santrallere bir eğilim olduğu da bilinmektedir. İktidara geldiğimizde; yapımına başlanan Akkuyu Nükleer Santrali Projesi için Milli Enerji Kurulu (MEK) bünyesinde konuyla ilgili tüm paydaşların katılımıyla projedeki belirsizlikler irdelenecek. Enerji sektörü bir ülkenin kal-

kinmasında, gelişmişlik düzeyinin belirlenmesinde kilit öneme sahiptir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Paris İklim Anlaşması da enerji sektörüne özel anlam yüklemektedir. Enerji sektörü, sıfır emisyonlu ekonominin bel kemiğini oluşturmakta ve bu nedenle diğer sektörlerin karbonsuzlaşmaları (demir-çelik, çimento, seramik, cam başta olmak üzere tüm enerji yoğun sanayi sektörleri, ulaşım araçları vb.) için gerekli zaman ve temiz kaynağı sağlayabilmek adına karbonsuzlaşma yönünde yapılan çalışmalara enerji ve özellikle elektrik sektörünün öncülük etmesi gerekmektedir.

Ülkemizin sürdürülebilir kalkınması ve gıdada tekrar kendi kendine yeten bir ülke olabilmesi için tarım sektörünün stratejik öncelikli sektör olarak konumlanacaktır. Bu kapsamda, tarımdan geçimini sağlayan çiftçilere tarımsal sulama amacıyla ücretsiz elektrik enerjisi sağlayabilmek için özel bir proje yapılandırılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin elektrik sistemlerine bakış açısı, enerjinin-elektriğin ucuzlaması, ekonominin karbonsuzlaşması ve 2050 net sıfır emisyon hedeflerine ulaşılmasının temel unsurlarını temsil etmektedir. **Cumhuriyet Halk Partisi, "enerji dönüşümü" ile fosil yakıt ağırlıklı bir sistemden, esnek ve dağıtık mekanizmaların yoğun kullanıldığı yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı sürdürülebilir bir sistemi hedeflemektedir:**

- Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretiminde benzeri görülmemiş bir şekilde hızlanmasını sağlayacağız.
- Güneş, rüzgâr ve diğer düşük karbonlu teknolojilere yeni yatırımlar yapılırken, eş zamanlı olarak iletim şebekelerinin gelişimine ve sistemdeki rolüne daha fazla odaklanacağız.

Enerji arz güvenliği ve enerji dönüşümü arasında bir denge kurmak, dünya enerji piyasalarında yaşanan son turbülans ve Türkiye'ye etkilerini de göze alarak enerji piyasalarında bir yeni dönem tesis edilmesi zorunluluk haline gelmiştir. Enerji-de yeni dönem; 6 Ana İlke, 6 Tema ve 6 Sektörü kapsayan ve Güçlü Yönetişimle hazırlanan **ULUSAL ENERJİ POLİTİKASI** kapsamındaki 16 projeden oluşmaktadır.

Ahmet AKIN

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Balıkesir Milletvekili

6 ANA İLKE
6 TEMA
6 SEKTÖR
6 YENİ KURUM

6 ANA İLKE

1. Enerji Yoksulluğunu Gözeten ve Halkın Enerjiye Rahat Ulaşımını Sağlayacak Kamu Politikaları
2. Kamunun Enerji Politikalarındaki Rolünün Yeniden Yapılandırılması
3. Enerji Arz Güvenliğini Önemseyen Piyasa Yapısı
4. Çevreyi Koruyan Enerji Kaynakları ve Düşük Karbonlu Teknolojiler
5. Türkiye'nin Enerji Dönüşümü (İklim Değişikliği - Çevre)
6. Enerji Dönüşümünün Finansmanı

► 6 TEMA

1. Enerji Yoksulluğunu Önleme
2. Güvenli Enerji
3. Ulaşılabilir Enerji
4. Verimli Enerji
5. Yeşil Enerji
6. Yenilikçi Enerji

6 SEKTÖR

1. Elektrik
2. Doğalgaz
3. Petrol ve Akaryakıt
4. Enerji Yoğun Sektörlerde Dönüşüm
5. Elektrifikasyon
6. Hidrojen Enerjisi ve Depolama Teknolojileri

► 6 YENİ KURUM

Enerji konusu hane halkını, sanayiciyi, esnafı, çiftçiyi ilgilendiren, ülkemizin kalkınması için kritik öneme sahip stratejik öncelikli konudur. Mevcut durumda enerji sektörünün kronikleşen sorunlarını çözmek amacıyla parlamenter sisteme dönüncüye kadar Cumhurbaşkanlığına bağlı “**MİLLİ ENERJİ KURULU**” oluşturulacaktır. Enerji sektöründe yaşadığımız sorunların ve darboğazların aşılabilmesi için yeni kurumlara ihtiyacımız bulunmaktadır. Oluşturulacak bu yeni kurumlar Milli Enerji Kurulu uhdesinde yapılandırılacak, parlamenter sisteme dönüldükten sonra bu kurum Başbakanlığa ve/veya ilgili Bakanlığa bağlı çalışacaktır.

1. Yatırım Destek Ofisi
2. Sosyal Enerji Fonu
3. İklim Bankası
4. Enerji Verimliliği ve Dönüşümü Enstütüsü
5. Karbon Rezerv Merkezi
6. Güneş ve Rüzgar Teknoloji Merkezi

► GÜÇLÜ YÖNETİŞİM

Enerji sektörünün kurumsallığının hem kamu hem de özel sektör tarafında geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye enerji konusunu, kısa, orta ve uzun vadeli stratejik planlamayla yönetmek zorundadır. Anlık enerji politikası uygulamalarının olumsuz sonuçlarını ülkemiz her kesimde yaşamaktadır. Enerji konusunda Türkiye’de izlenen politikaların yetersizliği pandemi ve sonrasında ortaya çıkan Ukrayna-Rusya savaşı ile daha da açığa çıkmıştır. Son 20 yıl içinde tasarlanan ve uygulanan enerji kurumsal mimarisinin enerji sektörünün tüm paydaşları (hane halkı, özel sektör enerji yatırımcıları, kamu enerji sektörü, sanayici, esnaf, köylü, çiftçi ve benzeri) için ne kadar sürdürülemez olduğu ortadadır. Dolayısıyla, Türkiye’nin uzun vadeli hedeflerine ulaşacağı, enerji üretimi, dağıtımı ve iletimindeki teknolojik ve dijital dönüşümü sağlayacak yönlendirici, liderlik yapan ve kurumlar arası kordinasyonu sağlayacak bir **KAMU AKLINA ve VİZYONUNA**, bu kapsamda bir **ENERJİ YÖNETİŞİMİNE** ihtiyaç bulunmaktadır.

Enerjide kendi kendine yeter olabilmek, enerji arz güvenliğini sağlamak, enerji kaynaklı cari açığı düşürebilmek ve tüm bunları Paris İklim Anlaşması ve enerji sektöründe karbon-suzlaşma ve yeşil enerji dönüşümünü de öncelikleyerek yapmak gerekmektedir.

Türkiye’nin enerji dönüşümünde 2050 sıfır karbon hedefini yakalayabilmesi için kamu tarafında kurumsal kapasitenin yaratılması gerekmektedir. Kamuda enerji alanındaki insan kaynağı potansiyelinin akılcı, verimli ve hakkaniyetli planlanması ve yönetilmesi sağlanacaktır.

(6+6+6) + “GÜÇLÜ YÖNETİŞİM”

Enerjiye erişim temel bir insan hakkıdır!

6 ANA İLKE • 6 TEMA • 6 SEKTÖR • 16 PROJE

▶ İLKE 1

ENERJİ YOKSULLUĞUNU GÖZETEN VE HALKIN ENERJİYE RAHAT ULAŞIMINI SAĞLAYACAK KAMU POLİTİKALARI

- Hiçbir ayrımcılık gözetilmeden, nesnel ve kapsayıcı bir şekilde “**enerji yoksulluğu**” tanımı yapılacak ve kamuoyu ile paylaşılacaktır.
- Bu kapsamda, tanımlanacak olan enerji yoksulluğu **Aile Destekleri Sigortası** ile uyumlanarak ve kamu şirketleri üzerinde zarar oluşturmadan enerji yoksulluğu çeken vatandaşlara (hane halkına) **elektrik desteği** sağlanacaktır.
- Geçimini tarım ve ticaretten sağlayan, elektrik faturasını ödemekte zorlanan çiftçilerimize ve esnafımıza destek olmak amacıyla kamu eliyle elektrik enerjisi yatırımları “**girişimci devlet modeliyle**” belediye, kooperatif, özel sektör gibi kurumlarla da işbirlikleri yapılarak hayata geçirilecektir. Bu kararın arkasında enerjinin sosyal bir hak olması yer almaktadır.
- Enerji yoksulluğuna çözüm olabilmek amacıyla şeffaf ve hesap verebilir bir **Sosyal Enerji Fonu (SEF)** oluşturulacaktır. Enerji yoksulu kapsamına giren vatandaşlarımıza ve küçük KOBİ'lere oluşturulacak SEF kapsamında faturalar üzerinden alınacak ödenek üzerinden doğrudan destek verilecektir. Bu fon kapsamında, EÜAŞ tarafından, rüzgar ve güneş enerjisi yatırımları yapılacaktır. Ayrıca EÜAŞ hidroelektrik santrallerinde hibrit güneş enerjisi ve pompaj depolama yatırımları da hayata geçirilecektir. Buradan elde edilen gelirler enerji yoksulluğu kapsamında halkımıza yapılacak ödemelerde kullanılacaktır.

**Enerjide ulusal bağımsızlık sürecini
başlatıyoruz.**

İLKE 2

KAMUNUN ENERJİ POLİTİKALARINDAKİ ROLÜNÜN YENİDEN YAPILANMASI

- Uluslararası enerji politikalarının ve enerji fiyatlarının gelişim eğilimlerinin izlenmesi, ulusal enerji güvenliği kavramlarını ve ilgili dış ilişkilerin gözetilmesi, ülkemizin çevreci, enerji arz güvenliğini odaklayan politikaların izlenmesi konusunda politika önerileri sunacak parlamenter sisteme dönüncüye kadar Cumhurbaşkanlığına bağlı **Milli Enerji Kurulu** (MEK) kurulacaktır. Bu Kurul parlamenter sisteme geçildikten sonra Başbakanlığa ve ilgili Bakanlığa bağlı çalışacaktır. Kurulacak **Stratejik Planlama Teşkilatı** ile birlikte enerjide uzun dönemli hedefleri gözetilen 5 yıllık kısa, orta, uzun vadeli ve entegre enerji planı (2050 net karbon sıfır hedefi ile uyumlu olacak şekilde) yapılacaktır.
- EÜAŞ ve TEİAŞ yeni dönemde enerji dönüşümünün uygulaması aşamasında özel konuma sahip olacaktır. Hidroelektrik, rüzgar, güneş arasında azami optimizasyon sağlanarak en az batarya ihtiyacı ortaya çıkacak şekilde aktif enerji yönetimi EÜAŞ ve TEİAŞ tarafından yapılacaktır.
- İklim Kanununun hazırlanması ve uygulanmasında enerji arz güvenliğini ve enerjide **yeşil dönüşüm** odaklanarak hazırlanmasında aktif rol alınacaktır.
- Dünya ile uyumlu olarak **2050** yılında **NET KARBON SIFIR** olunması desteklenecektir. Enerji politikaları 2050 yılında NET KARBON SIFIR olacak şekilde tasarlanacaktır.
- Enerji dönüşümü odaklı aktif enerji yönetimi için EÜAŞ ve TEİAŞ Merkezi Kontrol ve Veri Toplama Sistemi (SCADA) ile yoğun desteklenecektir. Üretim kesintilerini önlemeye yönelik altyapı ve teknoloji yatırımlar ivedilikle yapılacaktır.

- Enerji güvenliğinin sağlanmasında kamuya daha fazla sorumluluk verilirken özel sektörün önü kapatılmayacaktır.
- Halihazırda özel sektöre ait lisans başvurusu veya ihalesi onaylanmış projelerin, başlangıç aşamasında ve/veya devam eden yatırımların ivedilikle tamamlanması için gerekli olan **kamu desteği** verilecektir.
- Kamu, sahip olduğu BOTAŞ, TPAO şirketleri, uluslararası akarsularda yer alan hidroelektrik santraller, iletim hatları ve yeraltı doğalgaz depolama gibi stratejik varlıkların sahibi olarak kalmaya devam edecek, bu varlıkları dinamik, modern ve en verimli şekilde yönetecektir. Ayrıca DSİ de yeni enerji politikaları kapsamında yeniden yapılandırılacaktır.
- Stratejik alanlar dışındaki hususlarda özel sektör, enerji yatırımlarını yapmak, işletmek ve piyasa faaliyetlerini yürütmekten, kamu da bu faaliyetleri düzenleyerek şeffaf bir şekilde denetlemekten sorumlu olacaktır.
- Petrol ve doğalgaz aramalarına hız verilmesi suretiyle **ulusal kaynakların değerlendirilmesi** öncelikli olacaktır.
- Petrol arama-üretim faaliyetlerinde özel sektörün önündeki engeller kaldırılacaktır.
- Petrol ürün fiyatlandırmalarında maliyet bazlı fiyatlandırmanın gerektiği zamanlarda uygulanması sağlanacaktır.
- Hidrojen ve depolama teknolojilerinin geliştirilmesinde, özel sektör ile farklı iş modellerinin hayata geçirilmesinde **kamu öncü rol** oynayacaktır.
- Enerji dönüşümü için ihtiyaç duyulan emtiaların üretimi ve tedariki **devlet tarafından güvence** altına alınacaktır.

Enerji piyasalarında öngörülebilirlik ve şeffaflık toplumsal refahı artırır.

İLKE 3

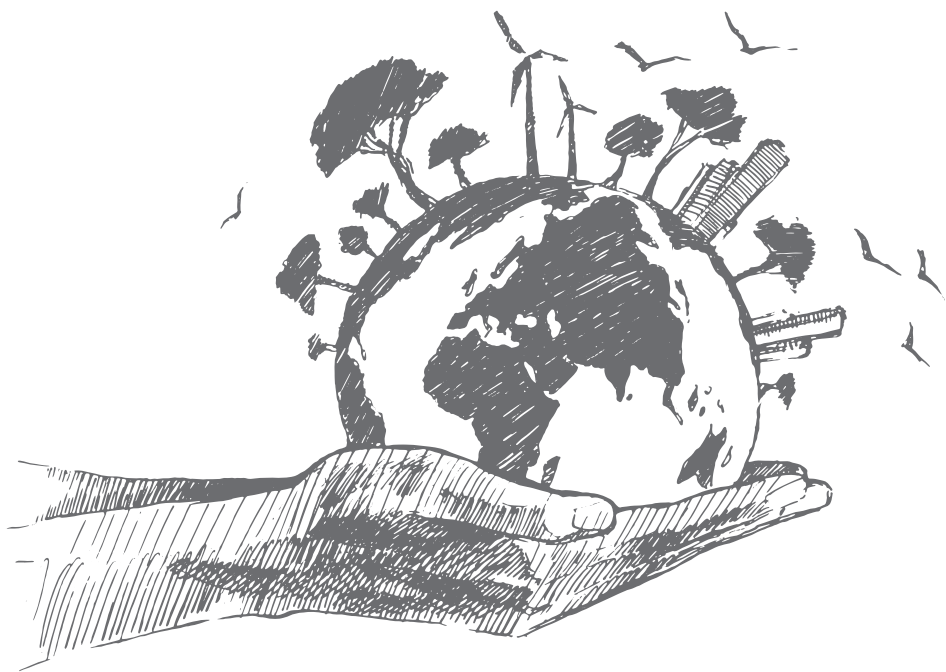
ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİNİ ÖNEMSEYEN PİYASA YAPISI

- Enerji sektörü; bilim ve teknolojik gelişmelerle, şeffaf ve paydaşların katılımı ile ekonomik ve çevreye duyarlı orta, uzun vadeli **ulusal strateji** ile yönetilecektir.
- Enerji piyasası tarafları arasında **ayrımcılık yapmadan** şeffaflık arttırılacaktır.
- Enerji sektörünün tüm paydaşları (üreticiler, tüketiciler ve sanayicilere) için uzun süreli öngörülebilir piyasa yapısı sağlanacaktır.
- Enerji tarife fiyatlarının öngörülebilirliğinin sağlanması amacıyla dönemsel fiyat tahmin mekanizması (taban-tavan fiyatları hakkında) oluşturulacak ve tüm paydaşlar düzenli olarak bilgilendirilecektir.
- Değer zincirinin tamamında tasarrufun yaygınlaştırılması, verimliliğin geliştirilmesi, kayıpların azaltılması, hizmet kalitesi ve tüketici memnuniyetinin yükseltilmesi sağlanacaktır.
- Enerji arz güvenliğini sağlayan, uzun dönemli enerji talebi ve bununla eşleşen yenilenebilir enerji üretim projeksiyonları yapılacaktır.
- Enerji politikasının odağı **yeşil enerji dönüşümü** olacaktır, artan yenilenebilir enerji ve depolama kapasiteleri ile güvenli enerji sağlanacaktır.
- Enerji arz güvenliğinin sağlanmasında enerji verimliliği temasında akılcı-uygulanabilir ve sonuç odaklı mekanizmalar kullanılacaktır. Enerji verimliliği uygulamalarında

etki-maliyet endeksleri oluşturularak kaynakların etkin kullanımını sağlayacak proje önceliklendirmesi yapılacaktır.

- Ülkemizin pompajlı hidroelektrik santrallerinden hem elektrik üretiminde hem enerji verimliliği sağlanması kapsamında en yüksek mertebede istifade etmesi sağlanacaktır.

**Üretimden tüketime,
çevre dostu temiz enerji.**

İLKE 4

ÇEVREYİ KORUYAN ENERJİ KAYNAKLARI, DÜŞÜK KARBON TEKNOLOJİLER

- Enerjide **ithalata bağımlılığın** ve **dış ticaret açığının** azaltılabilmesi için:
 - i. Yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliği potansiyeli azami şekilde hayata geçirilecek ve bu kapsamda gerekli şebeke yatırımları ivedi olarak tamamlanacaktır.
 - ii. Yenilenebilir enerji tanımı genel kabul görmüş enerji literatürüne uygun olarak tekrar tanımlanacaktır.
 - iii. Hidrojen, karbon yakalama ve depolama benzeri yeni teknolojilerin yerli imkanlarla geliştirilmesi amacıyla Kamunun **Girişimci Devlet Rolünü** üstlenmesiyle kamu-özel sektör-akademi işbirliği modelleri ile AR-GE, teknoloji geliştirme faaliyetlerine hız verilecektir. Bu konular sadece Türkiye'nin enerji kurulu gücünü değil yeni dönem sanayi kurgusu (otomotivden mikro-mobiliteye kadar), yeni ihracat yapılanması açılarından büyük önem arz etmektedir.
- Enerji üretmek amacıyla kalıcı ve önlenemez çevresel etkileri olan yatırım, proje ve uygulamalara son verilecektir. İklim değişikliği sebebiyle üretim yapamayan, çalışması durumunda ekosisteme zarar veren, yerel tarımı engelleyen hidroelektrik santrallerin uygun yerlerde güneş enerjisinden elektrik üreten santrallere dönüşümü sağlanacaktır.
- Ülkemizde entegre güneş ve depolama teknolojileri üretimi öncelikli alan olarak görülecek, bu alan yeni bir sanayi kolu olarak tanımlanacak ve gerekli adımlar ivedi olarak atılacaktır.

- **Yeni kömür santralleri yapılmayacaktır**, mevcut kömür santrallerinin kısa vadede hava kirleticiler bakımından çevreyle uyumlu hale getirilecektir, orta vadede itibaren mevcut kömür santrallerine karbon yakalama, kullanma ve depolama (CCUS) teknolojilerinin entegre edilmesi, ekonomik ömrünü tamamlamış ve CCUS ile uyumlu olmayan santrallerin kapsamlı bir ekonomik planlama dahilinde kademeli olarak üretim portföyünden çıkartılacaktır.
- Nükleer enerjide mevcut uygulamada **yerli teknolojilerin geliştirilmesini** ve teknoloji transferini sağlayacak tedbirler alınacak, eylem planları hazırlanacaktır.
- ERT Ergimiş Tuz Reaktörleri konusunda AR-GE çalışmalarının desteklenecektir.
- Ulaştırma sektöründe enerji tüketiminin %90'dan fazlası karayolunda gerçekleşmekte olup, karayolu araç parkının yaş ortalaması Avrupa ortalamasının üzerindedir. Karayolu araç parkının yakıt verimini yükseltecek mekanizmalara işlerlik kazandırılacaktır.
- Demiryolu ve denizyolunun yolcu ve yük taşımacılığında ki payını artıracak, uygulamalara hız verilecektir.
- Elektrikli araçların payının artırılması ve bunu destekleyecek şarj altyapısının ivedi şekilde gelişimi, petrol tüketimini azaltırken aynı zamanda karbon emisyonlarını düşürmek bakımından da önem arz etmektedir. Bu dönüşümün yenilenebilir enerji ile desteklenmesi, ulaşımın enerji dönüşümünü geliştirecek en önemli araçlardan birisi durumundadır.
- Ulaştırmada enerji tüketimi, elektrifikasyona ek olarak, CNG ve LNG bazlı çözümler, hidrojen ve biyoyakıt teknolojileri ile daha temiz geleceğe hazırlanacaktır.

**Gelecek nesiller için "ekosistem hakkı"
yeşil dönüşüm ile korunacak!**

İLKE 5

TÜRKİYE’NİN ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ve ÇEVRE

- **Enerjide Yeşil Dönüşüm** için kapsamlı, bütüncül ve analitik bir yol haritası hazırlanacaktır. Bu dönüşümü mümkün kılacak teknolojik değişimin sektörler bazında tarif edilmesi ve uygulamaya alınması(söz konusu yol haritası 12. Kalkınma Planı kapsamında sanayi, ulaştırma, enerji ve finansman politikalarıyla uyumlu olarak) sağlanacaktır.
- Sanayi politikasında ve sektörel politikalarda enerji ve karbon yoğunluğunu düşürecek sanayi ve ürün kompozisyonlarına öncelik verilecektir. Katma değer/enerji tüketimi oranı artırılarak, katma değerli üretim artarken birim karbon emisyonlarında da azalım sağlanacaktır.
- Türkiye’nin “**Yeni Yeşil Düzeni**” kapsamında öncelikli yatırım alanlarını belirlemek, sürdürülebilir-yeşil yatırım, proje ve faaliyetleri uygun koşullarda finanse etmek için net bir “uygun yatırım” tanımı yapılarak, ortak bir sınıflandırma sistemi geliştirilecektir.
- Hem enerji verimliliği hem yenilenebilir elektrik üretimi ve dağıtımı, depolama, ısıtma-soğutma sistemlerinin yanısıra imalat sanayi alt sektörleri için “**uygun yeşil dönüşüm yatırımları**” listesi hazırlanacaktır.
- Çatı üstü GES potansiyeline ilişkin Türkiye’deki tüm binaların çatı olanakları değerlendirilecektir, bu kapsamda sanayi, ticaret, kamu, yerel yönetimler, konutlar vb. yatırım programları açıklanacaktır.
- Ülkemizde **yerli bir enerji verimliliği sektörü** yaratılmasına yönelik makine-ekipman üretiminin Türkiye’de üretilmesi ve yeşil finansman olanaklarından yararlanması sağlanacaktır.

- Depolama teknolojilerinin geliştirilmesi amacıyla AR-GE, ÜR-GE merkezleri kurulacak ve desteklenecektir.
- Enerji tasarrufu ve verimliliği konusunda işlevsel, yüksek hedefli yeni bir yapılanmaya gidilecektir, Türkiye’de binalarda ve sanayide enerji yoğunluğunu düşürmeye yönelik akılcı, yenilikçi ve sürdürülebilir finans mekanizması ile destekli bir model ortaya konulacaktır.
- Yeşil hidrojen stratejik yol haritası hazırlanacaktır. Bu kapsamda Avrupa Birliği Ülkeleri ile iş birliği yapmak ve ortak projelere odaklanmak öncelikli olacaktır.
- Doğalgaz, yeşil dönüşüm politikalarımızda **“geçiş yakıtı”** olarak yer alacaktır.

**Enerji devrimi
enerjide dönüşümle başlar.**

İLKE 6

ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN FİNANSMANI

- Enerji dönüşümünün finansmanı kamunun öncelikli konuları arasında olacaktır.
- Kamu enerji dönüşümünü sağlayacak politikaları bir taraftan hazırlarken, diğer taraftan kamunun ve özel sektörün yapacağı **temiz enerji teknoloji yatırımları** için finansman sağlamaya destek olacaktır.
- Enerjinin depolanması ve batarya sistemleri ile enerjide arz güvenliği destek-denge mekanizması oluşturulacaktır.
- **Demiryollarının elektrifikasyonu** ile ulaşımdaki petrol payının, ithal enerji oranının ve ulaşım kaynaklı emisyonların düşürülmesi sağlanacaktır.
- Toplu ulaşım, kara ve deniz ağır yük taşımacılığında CNG ve LNG gibi doğalgaz türevlerinin kullanılması ile ulaşımdaki petrol payının, ithal enerji oranının ve ulaşım kaynaklı emisyonların düşürülmesi sağlanacaktır.
- Başta kamyonlar olmak üzere karbon salımı yüksek, yaşlı araçların belirli teşviklerle araç stokundan çıkartılmasına yönelik finansman sağlanması eylem planları hazırlanacaktır.
- Türkiye'nin iklim diplomasisi ve finansmanı konusunda önceliklerini saptayacak, stratejik önceliklerine göre hızlı ve kapsamlı finansman sağlanması ve yurt içindeki finansal kurumlar üzerinden özel sektöre, kamu enerji yatırımlarına, yerel yönetimlere kaynak sağlanması amacıyla bir **İKLİM BANKASI** kurulacaktır.

- Türkiye'nin yeşil dönüşüm kapsamı içinde yer alan ve finansman ihtiyacı duyan proje ve faaliyetlere dair yeşil enerji dönüşümü finansman arz yapısı tanımlanacaktır.
- Türkiye'nin yeşil ve enerji dönüşüm yol haritasına uygun olanakların belirlenmesinden sonra finansman arzını kolaylaştırıcı temalar bazında finansman mekanizmaları ve iş modelleri oluşturulacaktır.
- Yeşil tahvil konusunda mevzuat altyapısı en kısa sürede ve en kapsayıcı haliyle tamamlanacaktır.
- Özel sektörün, kamunun ve yerel yönetimlerin yeşil tahvil çıkarması teşvik edilecektir.
- Dünyada 2016 yılından beri başarıyla uygulanmakta olan ESG (çevresel, sosyal, yönetim) Kamu Borçlanması Devlet Tahvili (Sovereign Bonds) için gerekli adımlar ivedilikle tamamlanacaktır.
- Özel sektörü ve yerel yönetimleri yeşil tahvil çıkarabilmek için gerekli danışmanlık desteği sağlanacaktır.

**Enerji üretimi, dağıtımı ve iletimindeki
teknolojik ve dijital dönüşümün
koordinasyonu, kamu aklı ve vizyonuyla
sağlanacak.**

GÜÇLÜ YÖNETİŞİM: ENERJİ YÖNETİMİNDE YENİ VİZYON

- Enerji sektörü kurumsallığının hem kamu hem de özel sektör tarafında geliştirilmesi gerekmektedir.
- Türkiye enerji konusunu kısa, orta ve uzun vadeli planlamayla yönetmek zorundadır.
- Anlık enerji politikası uygulamalarının olumsuz sonuçlarını ülkemiz her kesimde yaşamaktadır. Kamunun enerji sektöründeki denetleyici ve düzenleyici rolü yasalar çerçevesinde güçlendirilecektir.
- Enerji konusunda, pandemi ve sonrasında Ukrayna-Rusya Savaşı Türkiye'nin uygulamakta olduğu enerji politikaları ve yönetişiminin yetersiz kaldığını göstermiştir. Bu savaş hali birçok ülke için enerji arz güvenliğinin önemini artırmış; bu durum enerji arz güvenliğinin sağlanması ve **enerji fiyat artışlarının kontrol edilebilir seviyelerde tutulabilmesi** için çevik eylemlerin önemini ve orta, uzun vade için enerji dönüşümü yatırımlarının önemini bir kez daha vurgulamıştır.
- Yeni dönemde, Türkiye'nin dünyada hızla değişen, dönüşen enerji düzlemini yakalayacak güçlü enerji yönetişimine ihtiyacı bulunmaktadır.
- Kamuda enerji dönüşümünde, 2050 sıfır karbon dönüşümünü sağlayacak kurumsal kapasitenin de yaratılması gerekmektedir.
- Kamuda enerji alanındaki insan kaynağı potansiyelinin akılcı, verimli ve hakkaniyetli planlanması ve yönetilmesi sağlanacaktır.

**Enerjide geleceğe güvenle bakmak
için Türkiye'nin Yeşil Dönüşümünü
gerçekleřtiriyoruz.**

PROJELER

▶ PROJE 1

ENERJİ SEKTÖRÜNDE “SIFIR BÜROKRASI”

- Enerji konusunda kamu alanındaki mevcut kurumsal mi-mari, iş ve onay süreçleri gözden geçirilecektir.
- İlk 30 günde tüm sektör temsilileri, ilgili STK’larla ve il-gili yerli ve yabancı kurumlarla görüşülerek nerede hangi darboğazlar olduğu hakkında görüş alınacaktır.
- Elektrik üretiminde 2030 yılı için iddialı hedeflere ulaş-mak için bürokrasi kaynaklı bekleme, gecikme, belirsizlik gibi konuların önüne geçebilmek için **Yatırım Destek Ofisi (YADO)** kurulacaktır.
- Yatırım Destek Ofisi, enerji yatırımcılarının kamu tarafın-daki tek temas noktası olacaktır. Kamu tarafından verile-cek her türlü onay, izin, teşvik, izlenecek süreç vb konu-larında yatırımcıyı tek noktadan yönlendirilecek ve kamu tarafındaki süreçlerin kontrolü ve proje yönetimi Yatırım Destek Ofisi tarafından yapılacaktır.

► PROJE 2

2030 YILINA YENİLENEBİLİR ENERJİDE BÜYÜK ATILIMLARLA GİRECEĞİZ

2023-2030 YILLARI ARASINDA TOPLAM 56 GW KURULU GÜCÜNDE YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMI YAPACAĞIZ.

- Yeni dönemde enerjinin yıldızı yenilenebilir enerji olacaktır.
- Planlanan yenilenebilir enerji yatırımları: 2021 kurulu gücüne ilave olarak 2030 yılına **18.000 MW rüzgar, 35.000 MW güneş, 2.000 MW jeotermal** ve **1.000 MW bio-kütle** olmak üzere yeni **56.000 MW yenilenebilir enerji kapasitesi** kurulacaktır.
- Güneşten enerji üretimi konusunda dünya ülkeleri Paris İklim Hedefleri, Avrupa Yeşil Mutabakatı ve son olarak da Rusya-Ukrayna savaşı sonrası çok agresif hedefler koymuştur. Dünyanın gittiği yoldan ayrılamayız. Türkiye'nin Yeşil Mutabakatı hedefimize Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Paris İklim Anlaşması hedeflerine ulaşmak, karbon ayak izimizi düşürmek ve enerji kaynaklı cari açığı azaltmak için **enerjide güneşi ön plana çıkaracağız.**
- 2023-2030 yılları arasında **35 GW GÜNEŞ** yatırımı yapacağız. Güneş yatırımı yapmaya uygun tüm sahaları değerlendireceğiz.
- Çiftçilerimiz için güneşten elektrik üretilip **ücretsiz** olarak tarımsal ihtiyaçlarını karşılayacağız. 2030 yılına kadar yapacağımız 35 GW kurulu güç yatırımının 10 GW'ını çiftçilerimizin tarımsal elektrik ihtiyacını karşılamak için kullanacağız.
- Paris İklim Hedefleri kapsamında enerji sektörünü karbonsuzlaştırmaya başlıyoruz. **Yeni KÖMÜR SANTRALİ**

açmayacağız. Mevcut ithal ve yerli kömür santrallerinden üretilen elektrik miktarını 2030 yılında %30 azaltmayı hedefliyoruz, bunu yaparken ithal ve yerli kömürden elektrik üreten sanayicilerimizi mağdur etmeyeceğiz, bu özel sektör temsilcilerine bir protokol dahilinde güneş üretim lisansı dağıtacağız.

- Çatısında **güneş paneli olmayan bina kalmamasını** hedefliyoruz.
- Hidroelektrik santrallerinde güneşli hibrit dönüşüm yapılacaktır.
- Güneş PV yatırımına uygun tüm kamu binalarının (hastane, üniversite, kamu binaları, okul, park, semt pazarları) çatılarına **güneş panelleri kuracağız.**
- Türkiye'nin rüzgar atlası etüt edilerek rüzgar-türbin teknolojisindeki son gelişmeler de dikkate alınarak artacak rüzgar potansiyeli ivedilikle hayata geçirilecektir. Önceki yıllarda fizibil olmayan rüzgar sahalarından, son teknolojik gelişmeler ışığında yatırım yapılabilir seviyeye ulaşanlar ivedilikle değerlendirilecektir.
- JES ve BIO-KÜTLE (yenilenebilir enerji tanımına uygun atık enerji dahil) diğer yenilenebilir kaynaklardan farklı olarak aynı zamanda baz yük santrali olma özelliğine de sahiptir. Dolayısıyla bu iki kaynaktan elektrik üretimi çok önemseneyecektir. Jeotermal saha geliştirme çalışmalarına kümülatif çevresel etki değerlendirmesi hususu da dikkate alınarak yoğunlaşılacaktır.
- Çöplerin kaynağında ayrılması kademeli olarak sağlanacaktır. Çöpten geri kazanılamayan kompost kısımlardan elektrik enerjisi üretimi (termal bertaraf veya en uygun yöntemle) maksimize edilecektir.

- Faydalı ömrü dolan ekipmanların yeniden dönüşümü, dögüsel ekonomide kullanımı ve çevre dostu şekilde bertarafı mümkün kılınacaktır.
- Seracılıkta ve turizmde jeotermal enerji kullanımı yaygınlaştırılacaktır.

PROJE 3

YENİ BİR SEKTÖR DOĞUYOR: GÜNEŞ ve DEPOLAMA TEKNOLOJİLERİ SEKTÖRÜ

Güneş ve Depolama Teknolojileri Sektöründe Atılım Yapacağız.

- Türkiye termik santral, hidroelektrik ve rüzgar santralinde teknoloji üreten bir ülke olamamış, bu alanlarda kendi teknolojisini üreten ve satan ülkeler arasında yer alma fırsatı malesef kaçırmıştır. 2002-2022 yılları arasında da bu alanda gelişme sağlanamamıştır.
- Güneş enerjisinde ülkemizde başlayan teknolojik ilerlemelerin artarak devam edebilmesi için **GÜNEŞ TEKNOLOJİLERİ SEKTÖRÜ** A'dan Z'ye yeniden yapılandırılacak, **GÜNEŞ TEKNOLOJİLERİ MERKEZİ** kurulacaktır. Bu merkez güneş konusunda dünyadaki gelişmeleri takip edecek, Türkiye'de bu sektörün önüne açmak için darboğazları tespit edecektir. Yatırımcılarla, finans sektörü ve üniversitelerle yakın temasta çalışılacaktır.
- Devlet, güneş sektörünün önünü açacak, destekleyecek ve özel sektör ile işbirliği yaparak yeni iş modelleri kuracaktır.
- Ülkemizin güneş kurulu gücü 2030 yılında 43 GW'a, 2050 yılına gelindiğinde 80 GW'a ulaşacaktır. Güneş teknolojileri sektörünü sadece yerel ihtiyacımız için değil aynı zamanda Avrupa ve dünya pazarını da dikkate alarak yapılandıracağız.
- **YENİLENEBİLİR ENERJİ KAPASİTE KURULUMU KADAR BATARYA YATIRIMLARI DA ÜLKEMİZ İÇİN KRİTİK ÖNEMLİDİR.** Ülkemizde elektrikli araba sayısı arttıkça

doğal batarya mekanizması da oluşacaktır. 2030 yılında 43 GW'lık güneş kurulu gücüne ulaşırken, aynı zamanda batarya yatırımları da yapacağız.

- PV üretiminde, üretim verimliliğini belirleyen temel yapı taşı olan hücrenin de Türkiye'de en gelişmiş teknoloji seviyesinde üretiminin yaygınlaştırılması hedeflenecektir. Türkiye'de hücre üretim teknolojisinde gerekli atılımlar atılacaktır.
- Özellikle Avrupa'ya olan yakınlık lojistik üstünlük olarak değerlendirilecektir. Avrupa'nın çok iddialı güneşten enerji üretim hedefine ulaşabilmesi için gerekli güneş panellerinin bir bölümü ülkemizde üretilecektir. Böylece, ülkemiz aynı zamanda güneş teknolojilerinde bölgesel üretim üssü olacak, katma değerli ihracat yapılacak ve **nitelikli istihdam** sağlanacaktır.
- Devlet, kalifiye yerli üreticilere alım garantisi ve AR-GE desteği verecektir. Üniversiteler, meslek yüksek okulları, iş dünyası ve TÜBİTAK arasında işbirliği ile gerekli teknolojinin geliştirilmesi, nitelikli beyaz ve mavi yaka ihtiyacı planlanarak yetiştirilecektir.
- Güneş ve rüzgar enerjisi üretiminin önündeki her türlü bürokratik engel kaldırılacaktır.
- Güneşi baz yük santral olarak konumlayabilmek için depolama teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması gerekmektedir.
- Türkiye güneş ve depolama teknolojileri alanında kendi geliştirdiği ürünleri ve makine parkını kullanan ve hatta dışarıya teknoloji ve ürün ihraç eder noktaya ulaştırılacaktır.

PROJE 4

DOĞA DOSTU OLMAYAN HES'LERE GÜNEŞLİ ÇÖZÜM!

- Enerji üretmek amacıyla kalıcı ve önlenemez çevresel etkileri olan yatırım, proje ve uygulamalara son verilecektir. İklim değişikliği sebebiyle üretim yapamayan, çalışması durumunda ekosisteme zarar veren, yerel tarımı engelleyen hidroelektrik santrallerin uygun yerlerde güneş enerjisinden elektrik üreten santrallere dönüşümü sağlanacaktır.
- Çevreye, ekosisteme, yöre halkı üzerine olumsuz etkileri olan, yerel tarımı engelleyen özel sektör veya kamuya ait bu hidroelektrik santralleri, ilk 90 gün içinde saptanacaktır. Ayrıca, ekolojik dengeyi bozan, can suyu bırakamayan, yerel tarımı sekteye uğratan HES santralleri de belirlenerek, bu santrallerin yerine güneş ve/veya alternatif yenilenebilir enerji kapasitesi tahsis edilecektir, uygun finansman koşulları ile yeni projelerin hayata geçmesi sağlanacaktır.
- Bu kapsamda, yenilenebilir kurulu gücü korunurken çevrenin tahrip olmasının önüne geçilecektir. HES santrallerinden kaynaklı yerel halkın mağduriyeti giderilirken gelecek nesillere daha korunaklı ülke bırakılmasına destek verilmiş olunacaktır. Tüm bunlar sağlanırken özel sektör yatırımcısının hakları korunmuş olacaktır.

► PROJE 5

BİR TAŞLA İKİ KUŞ: HES'LERLE HEM SUDAN HEM GÜNEŞTEN ELEKTRİK ÜRETİLECEK

- Kamunun sahip olduğu barajlı HES'lere hibrit güneş yatırımı yapılacaktır.
- Göletler üzerine kurulacak paneller ile göletlerdeki buharlaşma etkisi azalacak, hidro kaynaklı enerji üretiminde artış sağlanırken, suyun tarım amaçlı sulamaya yönlendirilmesi ve flora-fauna verimliliği hedeflenecektir.
- Barajlı HES santrallerinin göl yüzey alanına kurulacak güneş yatırımları sadece kamu ile sınırlı kalmayacaktır. Barajlı HES santrallerine sahip özel sektör yatırımcıları da bu alanda yatırım yapmak üzere teşvik edilecektir.
- Hibrit modeli yatırımlara yönelik tüm bürokratik engeller giderilecektir (DSİ-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı arasındaki çift başlılık ve diğer bürokratik iş yavaşlatıcı unsurlar vb.).

▶ PROJE 6

YERİNDE ÜRET YERİNDE TÜKET: MAKSİMUM DAĞITIK ENERJİ

EN VERİMLİ ELEKTRİK ÜRETİMİ, ELEKTİRİĞİ ÜRETTİĞİN YERDE TÜKETEREK OLUR. İletim ve dağıtım kaybı olmadan, enerji nakil hatlarını meşgul etmeden, **Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında her apartman, her ev, her konut, her bina, isterse kendi enerjisini kendisi üretebilecektir.** Halkımızın elektrik faturasını makul seviyelere düşürebilmesi, enerji üretimini ithal kaynaklardan (kömür ve doğalgaz bağımlılığı) kurtarmak, kayıp enerji miktarının azalması için halkın kendi elektriğini kendisinin üretmesinin önündeki engeller kaldıracak, finansman ve teknik destek sağlanacaktır.

- Özel mülke ait konutlara, site alanlarında ve çatısından enerji üretimine uygun alanlarda öz tüketime yönelik güneş yatırımlarına özel yatırım kredisi ve teşvikler verilecektir.
- Küçük yatırımcılar için dağıtık enerji üretimi yatırımlarında YENİLİKÇİ ve TEŞVİK EDİCİ finansman yöntemleri açıklanacaktır.
- Yenilenebilir enerji yatırımlarını tabana yayılabilmesi için yerel enerji kooperatiflerinin hayata geçmesini sağlayacak özel düzenlemeler yapılacaktır.
- **ÇATIM GES PROJESİ:** 2030 yılına kadar maksimum çatı GES kurulumu yapılacaktır.
- **SANAYİM GES PROJESİ:** Yeni kurulacak organize sanayi bölgelerinin GES den kendi ürettiği elektriği kullanabilecek şekilde yapılanmaları sağlanacaktır.
- **TÜRKİYEM GES PROJESİ:** Türkiye'nin güneş enerjisine uygun her bölgesinde her ilinde GES Santralleri kurulacaktır. Bu sayede 81 il, ilçeleri ve köyleri için elektrik enerjisi üretilecektir.

PROJE 7

KÖMÜRDEN GÜNEŞLE-RÜZGARLA ÇIKIŞ

- Ülkemizde 2021 sonu itibariyle üretilen elektriğin 3'te 2'si fosil yakıtlardan üretilmektedir. İklim hedeflerine uyum sağlayabilmek ve fosil yakıt kaynaklı elektrik üretimini 2050 yılında sıfırlayabilmek için kömürden elektrik üretimini kademeli olarak azaltacağız. Bunu enerji arz güvenliğini sekteye uğratmadan planlı bir şekilde yenilenebilir enerji ve depolama yatırımlarını birlikte yaparak ve enerji verimliliğinden de maksimum oranda istifade ederek hayata geçireceğiz.
- Yeni **kömür santrali yatırımı yapılmayacaktır.**
- Mevcut kömüre dayalı elektrik üretiminden planlı-programlı bir şekilde çıkış planlayacağız. 2030 yılında ithal ve yerli kömürden elektrik üretimini **%30** azaltmış olacağız.
- Zonguldak taş kömürü maden sahasında kapatılma veya kapasite azaltmaya gidilmeyecektir.
- Mevcut durumdaki termik santral sahiplerine, tesislerinin yanında veya uygun başka alanlarda güneş ve/veya rüzgar enerjisi ve depolama yatırımları yapmaları teşvik edilecektir. Bu dönüşüm bir plana bağlanacaktır.
- 2030 yılına kadar yeni 35 GW güneş kapasitesi kuracağız. Bu 35 GW güneş kapasitesinin bir kısmı kömür bazlı üretimin %30 azalmasını sağlamak amacıyla kurulacaktır.

PROJE 8

EN UCUZ EN TEMİZ ENERJİ: ENERJİ TASARRUFU VE ENERJİ VERİMLİLİĞİ

- 2012'de yayımlanan Türkiye Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nde 2012-2023 dönemi için enerji yoğunluğunda %20 oranında azalma hedeflenmiştir. Ancak, 2010 sonrasında enerji yoğunluğu dalgalı bir seyir izlemiş, 2012-2020 arasında sadece %5 civarında azalma sağlanmıştır, dolayısıyla Türkiye 2023 yılı için konulan enerji verimliliği hedeflerinin çok uzağındadır.
- Bizim iktidarımızda 2030 yılında, 2020 yılına göre en az %20 enerji verimliliği uygulamaları ile tasarruf sağlanacaktır.
- Sanayi sektöründe kullanılan motorlar sanayi elektrik talebinin üçte ikisini ve elektrik talebinin üçte birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla motorlarda gerçekleştirilecek dönüşüm programları ve verimlilik artışları gerçekleştirilecektir.
- Enerjinin yoğun olduğu sektörlerden teknoloji ve katma değer yüksek sektörlerle dönüşüm desteklenecektir.
- Binalarda ısınma amaçlı kömür yerine, geçiş dönemi için doğalgaz kullanımının, güneş ve jeotermal gibi bölgesel yenilenebilir enerji potansiyelleri ve bölgesel ısıtma olanakları gözetilerek yaygınlaştırılması ve enerjinin tasarruflu kullanılması teşvik edilecektir.
- Akıllı şehir uygulamalarında temiz enerji kullanımını yaygınlaştıracak modeller oluşturulacaktır.

- Sanayide enerji verimliliği yatırımlarının hayata geçirilebilmesi için “teminatlandırma, ölçme-değerlendirme” gibi zorlaştırıcı aşamaların önüne geçmek amacıyla akredite bir **Türkiye Enerji Dönüşümü Enstütüsü** (TEDENS) kurulacaktır.
- Enerji Performans Sözleşmeleri ile enerji verimliliği finansmanı alanındaki tüm engeller kaldırılacaktır.
- İklim Bankası liderliğinde yerel kalkınma ve ticari bankalar ve finansal kiralama şirketleri üzerinden enerji verimliliğine yönelik yenilikçi finansman araçları ve kredileri sağlanacaktır.
- Yerli bir enerji verimliliği sektörü yaratılacaktır, enerji verimli makine-ekipman, ürün üretimlerinin yeşil finansman olanaklarından faydalanması sağlanacaktır.
- Sanayide ve ticarethanelerde %100 LED dönüşümü sağlanacaktır.

“

**BİRİMİZ KARANLIKTAYSAK,
HIÇBİRİMİZ AYDINLIKTA DEĞİLİZ...**

► PROJE 9

SOSYAL ENERJİ FONU (SEF)

Enerji yoksulluğu çeken, elektrik, doğalgaz faturalarını ödemekte zorlanan halk kitleleri, çiftçilerin ve esnafın ihtiyacını karşılamak için şeffaf gözetlenebilir, denetlenen bir **SOSYAL ENERJİ FONU (SEF)** kurulacaktır. Enerji yoksulu kapsamına giren vatandaşlarımıza ve küçük KOBİ'lere oluşturulacak SEF kapsamında faturalar üzerinden alınacak ödenek üzerinden doğrudan destek verilecektir. Bu fon kapsamında, EÜAŞ tarafından, rüzgar ve güneş enerjisi yatırımları yapılacaktır. Ayrıca EÜAŞ hidroelektrik santrallerinde hibrit güneş enerjisi ve pompaj depolama yatırımları da hayata geçirilecektir. Buradan elde edilen gelirler enerji yoksulluğu kapsamında halkımıza yapılacak ödemelerde kullanılacaktır. Bu fona gelir yaratmak üzere aşağıda yer alan yatırım projeleri hayata geçirilecektir:

- **GÜNEŞ ENERJİ PROJELERİ:** Tarımı desteklemek amacıyla yapılacak olan 10 GW GES yapılacak elektrik enerjisi gelirleri ve bu santrallere ait karbon kredisi gelirleri fona aktarılacaktır.
- **KARBON PARA SERTİFİKASI GELİRİ:** ÇATIM GES, SANAYİM GES, TÜRKİYEM GES projelerinden oluşan karbon kredisi gelirleri karbon rezerv haline getirilecek ve bu fona aktarılacaktır.

► PROJE 10

ÇİFTÇİYE BEDAVA ELEKTRİK VE KIRMIZI (VERGİSİZ) MAZOT

2030 yılına kadar 35.000 MW güneş yatırımının 10.000 MW'lık kısmını çiftçilerimizin tarımsal sulama ihtiyacını karşılamak amacıyla kamu tarafından hayata geçirilecektir. 2021 yılında faturalanan elektrik enerjisi toplamı, 253.033.902 MWh, bunun 13.359.193 MWh'lık kısmı tarımsal sulama amaçlı çiftçilerimiz tarafından kullanılmıştır.

- 2023 yılında tarımsal sulamada yani çiftçilerimizin kullandığı elektrik miktarının 18.000.000 MWh olacağını kabul edilmiştir, (Cumhuriyet Halk Partisi politikaları ile tarımsal faaliyetlerin %35 artacağı kabulü ile)
- 18.000.000 MWh elektriği üretmek için 10 GW yani 10.000 MW kurulu güce ihtiyacımız olacaktır.
- 10 GW güneş yatırımının maliyeti 7,5 milyar dolar olacak, buradan her yıl 18 milyon MWh saat elektrik enerjisi üreteceğiz. Bu elektriği Türkiye'nin doğusu batısı kuzeyi güneyi ayırt etmeksizin tüm çiftçilerimizin kullanımına ÜCRETSİZ OLARAK sunacağız.

ÇİFTÇİYE KIRMIZI MAZOT

Tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan çiftçiye, besiciye, süt üreticisine, balıkçıya mazot vergisiz olacak. (ÖTV ve KDV sıfırlanacak). Mazot, kırmızı marker ile boyanacak. Bu tür mazotu başka bir sektör ya da vatandaş kullanamayacak. Traktörün, biçerdöverin vb tarımsal araçların depolarındaki mazot KIRMIZI MAZOT olacak. Kırmızı mazotta KDV ve ÖTV olmayacak.

TAŞIMACILIK SEKTÖRÜNDE MAVİ MAZOT

Kontak kapatma noktasına gelen şoför esnafına nefes aldıracağız. Şehirlerarası ve şehir içi insan ve yük taşımacılığı yapan, gelirlerini taşımacılık yaparak elde eden şoför esnafına mazot vergisinde indirim yapılacak. Mazot, mavi marker ile boyanacak. Kamyoncu esnafı, minübüs esnafı, taksi esnafı ve şehirlerarası ve şehir içi yük ve yolcu taşıyan esnafın kullandığı mazot MAVİ MAZOT olacak. Mavi mazotta “ÖTV” sıfırlanacak, **EPDK payı** kaldırılacak ve **KDV %8** olacak. Belediyelerin toplu taşıma amacıyla kullandığı mazot da, mavi mazot olacaktır.

Her vatandaşın kullandığı **BENZİN** ve **MAZOTTAN “ÖTV” kaldırılacaktır.**

Akaryakıt fiyat oluşumuna etki eden ve vatandaşın satın aldığı akaryakıtın pompaya gelene kadar üzerine eklenen vergiler ve **EPDK payı kaldırılacaktır.**

Elektrikli ve hibrit araçlarda alınan **KDV** ve **ÖTV sıfırlanacak.**

► PROJE 11

İKLİM BANKASI

Türkiye'nin iklim diplomasisi ve finansmanı konusunda önceliklerini saptayacak, stratejik önceliklerine göre hızlı ve kapsamlı finansman sağlaması ve yurt içindeki finansal kurumlar üzerinden özel sektöre, kamu enerji yatırımlarına, yerel yönetimlere hızlı, kapsamlı, pro-aktif kaynak sağlanması, güçlü iklim finansmanı diplomasisinin yürütülmesi, ülkenin iklim konusundaki fonlarının entegre yönetişimi amacıyla bir **İKLİM BANKASI** kurulacaktır.

- İklim Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile kordinasyon içinde iklimin finansmanından sorumlu bankacılık faaliyetlerinden sorumlu olacaktır.
- İklim Bankası kanalıyla:
 - Sanayinin yeşil dönüşümü (karbonsuzlaşması),
 - Enerji dönüşümü yatırımları,
 - Çatılarda bireysel kullanıma yönelik enerji üretiminin (dağıtık enerji) yaygınlaştırılması,
 - Yerel yönetimlerdeki yeşil yatırımların finansmanına yönelik olarak uzun vadeli ve düşük maliyetli finansmana erişimin artması ve kaynakların çeşitlendirilmesi sağlanacaktır.
 - Enerjinin sosyal bir hak olarak enerji yoksulu kesimlere, çiftçilere ve enerji desteğine ihtiyaç duyan esnafa ücretsiz olarak sağlanacak elektrik sağlamak üzere kamu öncülüğünde yapılacak yatırımların finansmanı sağlanacaktır.

- İklim Bankası tarafından “çevre-yeşil dönüşüm-enerji dönüşümü” başlıklarında kredi teması geliştirme, proje değerlendirme, kredi analizi, çevresel sosyal ve yönetsel performans göstergelerinin hazırlanması, raporlanması, etki analizi, iklim riski değerlendirme ve yönetme, uluslararası kurumlarla ilişkilerin yönetimi ihtisas bankacılığı farklılığı ile yapılacaktır.
- Türkiye’de kamunun, yerel yönetimlerin ve özel sektörün yeşil tahvil çıkarabilmesi amacıyla gerekli altyapı, kurumsal kapasite, metodolojik çalışmalar hızla **İKLİM BANKASI** liderliğinde oluşturulacaktır. Kamu öncülüğünde özel sektöre ve yerel yönetimlere teknik destek sağlanacaktır.
- Kamu sahipliğinde geliştirilecek tüm projelerden geliştirilecek karbon kredileri İklim Bankası bünyesinde kurulacak olan karbon rezervinde tutulacaktır.
- Mesken çatılarında yapılacak GES projeleri karbon kredileri de bu fona aktarılacaktır.

► PROJE 12

YEŞİL HİDROJEN

Paris İklim Anlaşması fosil yakıtlardan enerji üretiminin en geç 2050 yılında sıfırlanmasını gerektirmektedir. Kömür ve doğalgaz yerine dünya alternatif enerji arayışındadır. CHP İktidarında 2030 ve 2050 yılları iklim ve enerji dönüşümü hedeflerine ulaşabilmek için yeşil hidrojen enerjisine de ihtiyacı olacaktır.

- Küresel ölçekte ve birçok ülke seviyesinde 2050 yılını işaret eden net sıfır emisyon hedefleri, tüm enerji sisteminin karbonsuzlaşması için ortak bir çözüm olarak yeşil hidrojene de yoğunlaşmaktadır.
- Türkiye enerji sisteminin dönüşümünde yeşil hidrojenin rolünü anlamak ve orta-uzun vadeli enerji planlamalarında yeşil hidrojen de dikkate alınacaktır.
- Yeşil hidrojen konusunda Avrupa ülkelerinin de agresif hedefleri bulunmaktadır. Gerek Avrupa'ya yakınlığı gerek hazır boru altyapısı sayesinde Türkiye kendi ihtiyacını karşıladıktan sonra Avrupa gereksinimi için yeşil hidrojen üssü olabilir.
- Yeşil hidrojen konutlarda kullanımın yanı sıra imalat sanayi, doğalgaz ve ulaştırma sektörlerinde fosil yakıtların yeşil hidrojenle ikame edilmesine de katkı sağlayacaktır.
- Türkiye için **Yeşil Hidrojen Enerjisi Yol Haritası** hazırlanacaktır.
- Avrupa Birliği ile Türkiye'nin yeşil hidrojen üretim üssü olabilmesi için gerekli diplomasi ivedilikle hayata geçirilecektir.

▶ PROJE 13

GÜNEŞ VE RÜZGAR ENERJİSİ TEKNOLOJİ OFİSİ

- Proje 2’de tanımlanan güneş ve rüzgar enerjisi sektöründe Türkiye’yi teknoloji üreten, yüksek katma değerli güneş-rüzgar makine parkı ve “know-how” ihraç eden bir konuma taşıyabilmek için bu konuda sektöre yön verecek, AR-GE yapacak, farklı finansman ve yatırım modelleri yapabilecek, kalifiye insan kaynağı yetiştirilmesine katkı sunacak **TÜRKİYE GÜNEŞ ve RÜZGAR ENERJİSİ TEKNOLOJİ OFİSİ** kurulacaktır.
- Bu Ofis özel sektör, kamu kurumları, üniversiteler, meslek okulları, TÜBİTAK gibi kurumlara işbirliği içinde çalışacaktır. Devlet bu kurumun başarılı olabilmesi için azami desteği sağlayacaktır.
- Hızlı verim alınabilmesi için rüzgar ve güneş teknolojisinde kendini kanıtlamış bir ülke ile işbirliği yapılacaktır. Bu işbirliğinin amacı Türkiye’nin kısa sürede rüzgar, güneş ve depolama konusunda kendi kendine yeterli duruma taşımaktadır.
- Üniversitelerin mühendislik bölümlerine yenilenebilir enerji konularında müfredat eklenecektir. Meslek liseleri ve meslek yüksekokullarında da bu tür düzenlemeler yapılacaktır.

► PROJE 14

KARBON REZERV MERKEZİ

- Kamunun doğrudan veya girişimci devlet modeliyle yürüteceği projelerden oluşacak karbon kredilerinin geliştirileceği, saklanacağı ve takas edilebileceği bir **KARBON REZERV MERKEZİ** yapısı kurulacaktır.
- Karbon Rezerv Merkezi, İklim Bankası uhdesinde faaliyet gösterecektir.
- Kamu sahipliğinde geliştirilecek tüm projelerden geliştirilecek karbon kredileri İklim Bankası bünyesinde kurulacak olan karbon rezervinde tutulacaktır.
- İklim Bankası tarafından finanse edilecek olan özel sektör yatırımlarından oluşan karbon kredisinin bir kısmı da bu rezerve aktarılacaktır.
- Karbon konusunda Türkiye'deki belirsizlikler yapılandırılacaktır, Türkiye Karbon Pazarı da bu yapı içinde kurgulanacaktır.

PROJE 15

ALTYAPISI TAMAMLANMIŞ, HERKES İÇİN UCUZ VE YÜZDE YÜZ YERLİ ELEKTRİKLİ OTOMOBİL

Elektrikli arabalarda dünyada Çin başı çekmektedir. 2019 da dünyada satılan her 100 arabanın 2'si elektrikli araç iken, 2021 yılında satılan her 100 arabadan 10'u elektrikli araç olmuştur. Gelecek yıllarda da elektrikli araba satışlarında büyük artış beklenmektedir.

- Elektrikli araç dönüşümünde de dünyanın gittiği yoldan biz de ilerlemeliyiz.
- Yürütülmekte olan TOGG Projesi ile Türkiye'de elektrikli araç üretimine 2023 yılında başlanmaya çalışılmaktadır. Ancak bu proje kapsamında üretilecek elektrikli araba üst segmente yöneliktir. Özellikle 2018 yılından itibaren yaşanan enflasyon, orta ve alt gelir grubunda alım gücünü çok düşürmüştür.
- Vatandaşlarımıza uygun fiyatlı elektrikli araba üretmek hem akaryakıt tüketimini azaltmak hem orta gelir grubunda yer alan geniş kitlelere arabaya sahip olabilme imkanı sağlayabilmek için ekonomik, yeni-makul bir elektrikli araba tasarlanacak ve üretilecektir.
- Otomotiv sektörümüz Gümrük Birliği Anlaşması'nın verdiği ivmeyle, 2000'li yılların başında hayata geçirdiği yatırımlarla küresel değer zinciri katılımını tamamlamış, dünyaya entegre olmuş bir yapıdadır. Ülkemiz yerli teknoloji ile araba üretebilecek bilgi, insan kaynağı ve teknolojiye sahiptir.
- Şarj istasyonları kurulması, teknik altyapısı, hızlı şarj özellikleri de dikkate alınarak oluşturulacaktır. Özel sektörün bu alanda proaktif şekilde yer alması teşvik edilecektir.

► PROJE 16

YENİ DOĞALGAZ POLİTİKASI

- Gübre üretimin tarım sektörü için kritik öneme sahip olduğu bilinciyle Karadeniz yerli doğalgazında konutlarda azami kullanımın yanı sıra kamu eliyle azotlu gübre üretiminde kullanılması sağlanacaktır. Böylece, çiftimizin yerli ve ucuz gübre ile desteklenecek, azotlu gübre ihracatı sınırlandırılacaktır.
- Doğalgaz arzında yerli üretimin payının artırılması öncelikli olacaktır.
- Doğalgaz temininde arz güvenliğini sağlamak için asgari N-2 prensibi hayata geçirilecektir.
- İhtiyaç sahiplerine doğrudan destekte bulunulacaktır. İktidarımızın ilk üç yılında dar gelirlielerin ekonomik durumu düzelineye kadar **aralık, ocak, şubat aylarında borcun ödenmemesinden dolayı doğalgaz kesintisine gidilmeyecektir.**
- LNG Terminalleri ve boru hatlarında özel sektörün doğalgaz ithalatı yapmasına imkan vermeyen ve 4646 sayılı yasaya aykırı uygulamalar kaldırılacak ve lisanslı doğalgaz ithalatçıları ucuz buldukları doğalgazı ithal edebileceklerdir.
- Türkiye'nin komşularıyla doğalgaz ticareti yapmasına imkan sağlamak üzere bağlantı anlaşmaları imzalanacak, yeni fiziki boru hattı bağlantıları yapılacak ve bu suretle EPIAŞ Spot ve Vadeli İşlemler Piyasası uygulamalarına derinlik kazandırılarak bölgede doğalgazda bir ticaret merkezi olması sağlanacaktır.

- Doğalgaza ilk etapta % 20'ye kadar yeşil hidrojen karıştırılacak, daha yüksek oranlarda yeşil hidrojen karıştırılmasına imkan olan bölgelerde ve zamanlarda tüketicilerin cihaz değişimlerinde İklim Bankası aracılığıyla cihaz değişim kredisi verilecektir.
- Yeni bölgelerde (Tarsus ve Çankırı) yeraltı doğalgaz depoları kurulma imkanları araştırılacaktır.
- Akdeniz ve Karadeniz'de metan hidrat oluşumlarının ekonomiye kazandırılması için AR-GE Faaliyetlerinde bulunulacaktır.
- Mısır, İsrail, Türkmenistan ve Irak doğalgazlarının da ilk etapta Türkiye ve daha sonra Avrupa'ya ulaştırılmasında EPIAŞ kullanılarak **Ticaret Merkezi** olmamızın imkanlarından faydalanılacaktır
- BOTAŞ'ın yurt dışından sadece SPOT LNG alması yerine Uluslararası LNG Ticaretinde aktif rol alarak artı değer yaratması sağlanacaktır.

KISA VADELİ AKSİYONLAR

**90 - 180 - 365 GÜNDE
NE YAPACAĞIZ?**

90 GÜN

- Kalıcı yaz saati uygulamasında tartışmalara son verilecek ve yaz-kış saati uygulamasına geçilecektir.
- İlk 30 günde tüm sektör temsilileri, ilgili STK'larla ve ilgili yerli-yabancı kurumlarla görüşülerek enerji sektöründe nerede hangi darboğazlar olduğu hakkında görüş alınacaktır.
- Enerji konusunda kamu alanındaki mevcut kurumsal miami, iş-onay süreçleri SIFIR BÜROKRASİYİ sağlamak için gözden geçirilecek, YATIRIM DESTEK OFİSİ kurulacaktır.
- TEİAŞ özelleştirme kapsamından çıkarılacaktır. BOTAŞ özelleştirme kapsamına alınmayacaktır.
- Enerji yoksulluğu tanımı hiçbir ayrımcılık gözetilmeden, nesnel ve kapsayıcı bir şekilde yapılacak ve kamuoyu ile paylaşılacaktır.
- Yenilenebilir enerji tanımı genel kabul görmüş enerji literatürüne uygun olarak tekrar tanımlanacaktır.
- Stratejik Planlama Teşkilatı ile birlikte Türkiye'nin 2050 Yılı Enerji Dönüşümü Yol Haritası hazırlanarak tüm paydaşlara lanse edilecektir.
- Türkiye'nin enerji yol haritasında kullanılacak iş modelleri ve finansman mekanizmalarının tasarımı yapılacaktır.
- Türkiye'nin Yeşil Mutabakatı, enerjide hem arz güvenliğinin sağlanması hem düşük karbonlu enerji dönüşümünü yansıtan sektöre ve piyasaya ilişkin enerji kısa, orta ve uzun vadeli projeksiyonlar yapılacak ve tüm paydaşlarla şeffaf bir şekilde paylaşılacaktır.
- Sosyal Enerji Fonu kurulacaktır.

- Tarımsal sulamada kullanılan elektriğe yani çiftçimize yüzde 50 indirim yapılacaktır.
- Özel elektrik dağıtım şirketlerinin sıkı bir şekilde denetlenmesi için var olan yapının güçlendirilmesi sağlanacak ya da yeni bir yapı kurulacaktır.
- İklim değişikliği sebebiyle üretim yapamayan, çalışması durumunda ekosisteme zarar veren, yerel tarımı engelleyen hidroelektrik santraller belirlenecektir.
- Akkuyu Nükleer Santral Projesi hakkında mevcut durumun analizi, sözleşme detayları irdelenecektir. Projedeki güvenlik tedbirleri, atık sorunu, dışa bağımlılık, elektrik alım fiyat anlaşması ile çevre ve insan sağlığı başlıca olmak üzere tüm sorun ve belirsizlikler; STK'lar, meslek odaları, üniversiteler, akademisyenler, enerji sektörü kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör temsilcileri, tüketici temsilcileri ve ilgili paydaşların katılımıyla kapsamlı bir şekilde irdelenecektir. Sinop ve Trakya'ya yapılacak açıklanan nükleer santral projeleri ise tamamen iptal edilecektir.
- Enerji kamu kurumlarında görevli personelin niteliğinin yükseltilmesi, kamuya alımların uzmanlık sınavı ile yapılacak, mülakat yöntemi kaldırılacaktır.
- Enerji kooperatifleri konusunda dünyadaki en iyi uygulamaları saptanacak ve Türkiye için en ideal yol haritası oluşturulacaktır.

180 GÜN

- 2030 Yenilenebilir Enerji Yatırımları Yol Haritası saptanacak ve kamuoyuna duyurulacaktır. Güneş, rüzgar, pompajlı hidroelektrik, jeotermal, biyokütle, hibrit projeler, çatı PV yatırım seferberliği tüm detaylarıyla saptanmış olacaktır.
- 2030 yılına kadar yapılacak olan yenilenebilir enerji yatırımlarının planlanma, fizibilite ve finansman modellerine başlanacaktır.
- Güneş Teknoloji Sektörü yeniden yapılandırılacaktır. **TÜRKİYE RÜZGAR VE GÜNEŞ TEKNOLOJİ OFİSİ** kurulacaktır.
- Enerji Verimliliği Dönüşüm Enstitüsü kurulacaktır.
- Ulaşımında elektrikli araç altyapısının en hızlı şekilde hayata geçirilmesini temin edecek iş ve finansman modelleri hayata geçirilecektir.
- İklim değişikliği sebebiyle üretim yapamayan, çalışması durumunda ekosisteme zarar veren, yerel tarımı engelleyen hidroelektrik santrallerin kapatılması süreçleri başlatılacaktır.
- EÜAŞ ve TEİAŞ'da elektrifikasyonun artan rolünü ve yeni teknolojik gelişmeleri yansıtacak şekilde SCADA ve en ileri teknolojik altyapıyla güçlendirilecektir.
- Yükseköğretim kurumlarda Türkiye enerji dönüşümünü gerçekleştirecek program ve modüllerin tanımlanacak, aksiyon planları oluşturulacaktır.

▶ 365 GÜN

- Enerji sektöründe yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, dijitalleşme ve yeni teknolojiler yoluyla yeşil dönüşümü destekleyecek müstakil ve uzmanlaşmış bir finansman kuruluşu kurulacaktır: **İKLİM BANKASI**
- Karbon piyasasına, AB piyasaları ile uyum da gözetilerek işlerlik kazandırılacak, kamunun yürüteceği yenilenebilir ve enerji verimliliği projelerinden karbon kredi geliştirme faaliyetlerini yürütecek **KARBON REZERV MERKEZİ** kurulacaktır.
- Yerli doğalgazdan gübre üretimine başlanacaktır.
- Türkiye için Yeşil Hidrojen Enerjisi Yol Haritası hazırlanacaktır.
- Türkiye enerji dönüşümü netleşmesi, kamuoyu ve tüm paydaşlarla paylaşılacaktır.
- Yedi Bölgede enerji kooperatifi projelerine başlanacaktır.

**İNSANA SAYGI
ÇEVREYE DOST
SÜRDÜRÜLEBİLİR
MADENCİLİK**

**Doğal kaynaklarımız
geleceğimizin emanetidir.**

► SÜRDÜRÜLEBİLİR MADENCİLİK: ÖNCE İNSAN - ÖNCE ÇEVRE

Doğal kaynakların, madenlerin ve su kaynaklarının ulusal çıkarlar ve toplum yararına, ekonomik kriterler ve çevreye duyarlılık ilkeleri çerçevesinde, en rasyonel ve verimli şekilde değerlendirilmesini sağlayacağız. Doğru planlanıp yönetildiğinde madencilik endüstrisinin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda önemli bir işlev görmesi mümkündür.

Bu çerçevede:

- Öncelikle insana ve emeğe saygı, madencilik faaliyetlerinin planlanma ve uygulanmasında odak noktası olacaktır. Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında insan hakları, ve kültürel miras kamunun güvencesinde olacaktır.
- Madencilik faaliyetleri nedeniyle yerel halkın mevcut yaşam standartlarının olumsuz yönde etkilenmesine izin verilmeyecek, sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşamlarını sürdürebilme hakları korunacaktır.
- Maden işletmelerinde emekçinin haklarına saygı duyulacaktır.
- Madencilik sektörüne ilişkin tüm amaç ve hedefler ile uygulamalar, bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilecektir.
- Madencilik faaliyetleri, ulusal amaç ve hedeflerle uyumlu beraberinde de kamu yararı öncelikli olacaktır.
- Stratejik madenler kamu eliyle işletilecektir.
- Madencilik faaliyetleri, esas olarak ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönlendirilecektir. Madencilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan faydanın topluma adil bir şekilde dağıtılması sağlanacaktır.

- Madencilik faaliyetlerinde doğal kaynakların verimli kullanılması sağlanacak ve kaynak kayıplarına yol açılması önlenecektir. Doğal kaynakların, gelecek nesillerin mahrumiyetine yol açacak şekilde tüketilmesi engellenecektir.
- Madencilik sektörü, ülke ekonomisinin bütününden yola çıkılarak ve ilişkili olduğu tüm diğer ekonomik sektörler de dikkate alınmak suretiyle detaylı ve kapsamlı bir şekilde planlanacaktır. Planlamada; hammadde arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılığın azaltılması ve katma değer artırılması özellikle hedeflenecektir.
- Madenciliğin ülke kalkınmasında kritik önemi vardır; üretimin temel hedefi ülke sanayisi olacaktır.
- “Genel Havza Planlaması”na dayanan bir disiplin içerisinde madenler, yöre sanayisi, tarımı, ormanları, su kaynakları, toplumsal-ekonomik durumu bir arada ve bütünleşik olarak ele alınarak projelendirilip işletilecektir.
- Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında alınan kararlardan toplumun tüm kesimleri bilgilendirilecek, bu amaçla madencilik sektöründe faaliyet gösteren kamu ve özel kuruluşlarda hesap verilebilirlik ve şeffaflık sağlanacaktır.
- Madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda ilgili yöre halkının da demokratik katılımı sağlanacaktır.
- Madencilik faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin, ülkenin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda harcanması sağlanacaktır.
- Madencilik faaliyetleri için gereken istihdam öncelikli olarak faaliyetin yapıldığı bölgeden sağlanacaktır.

- Madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması teşvik edilecek, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması sağlanacaktır. Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında çevreye olan zararın en aza indirilmesi sağlanarak, "sıfır atık" öncelikli hedef olacaktır.
- Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında faaliyetlerin çevre ve sosyal çevre üzerindeki potansiyel etkileri belirlenerek, bu etkilerin olası sonuçları ortaya konularak, olumlu etkilerin güçlendirilmesi, olumsuz etkilerin ise kabul edilebilir bir düzeye indirilmesi ya da tamamen ortadan kaldırılması sağlanacaktır.
- Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında en yüksek uluslararası işçi sağlığı ve güvenliği standartlarının uygulanması sürekli izleme ve denetimler yoluyla sağlanacaktır.
- Sektördeki planlama ya da düzenlemelerde söz konusu tarafların doğrudan katılımları sağlanacaktır.

